

Landelijke mer-dag 2026

*Jurisprudentie: Actuele uitspraken met o.a.
scope 3 en Schiphol*

mr. dr. Marcel Soppe en mr. Noah Knol – 8 oktober 2026

A photograph of a dense forest with tall, slender trees and a thick canopy of bright green leaves. Sunlight filters through the foliage, creating dappled light on the forest floor. A dirt path winds through the trees. The text is centered over the image.

RUIMTE
NATUUR
MILIEU
WATER

Inhoud / Programma

1. Werkingssfeer plan-mer
2. Werkingssfeer project-mer
3. Werkingssfeer en procedure project-mer
4. Reikwijdte/inhoud mer
5. Reikwijdte mer: scope 3 effecten
6. Verzamelbesluit Omgevingswet IenW milieu 2027

Werkingssfeer plan-mer

01

Werkingssfeer plan-mer

ABRvS 11 maart 2026, ECLI:NL:RVS:2022:1400 (*Luchthavenverkeersbesluit Schiphol*)

- Project-mer(beoordelings)plichtige besluiten (kolom 4 bijlage V Ob) zijn niet tevens *kaderstellende* plannen of programma's waarvoor een plan-mer-plicht geldt
- Het luchthavenverkeersbesluit is een plan of programma ex smb-richtlijn, maar daarmee nog geen plan ex art. 6 lid 3 Hrl
- Plan ex art. 6 lid 3 Hrl vereist belangrijke invloed op vervolgbeslissingen
- Luchthavenverkeersbesluit is direct bindend en vergt geen nadere besluitvorming; dus geen plan ex 6 lid 3 Hrl en geen passende beoordeling vereist

Werkingssfeer plan-mer

Kaderstelling

- ABRvS 30 juni 2021, ECLI:NL:RVS:2021:1395 (*Windturbines Delfzijl*): windturbinebepalingen Activiteitenbesluit en Activiteitenregeling milieubeheer kaderstellende plannen of programma's voor mer-(beoordelings)plichtige projecten, dus plan-mer-plichtig
- ABRvS 24 september 2025, ECLI:NL:RVS:2025:4560 (*Windturbines Oosterhout*): het is aan appellanten om kaderstelling aan te tonen
- Rechtbank Overijssel: emissiegrenswaarden artikel 2.5 van het Activiteitenbesluit (oud) en artikel 5.30 Besluit activiteiten leefomgeving zijn niet kaderstellend, want te generiek en locatieonafhankelijk.
 - Rb. Overijssel 13 oktober 2025, ECLI:NL:RBOVE:2025:6025 (*Asfalt Centrale Twente*)
 - Rb. Overijssel 13 oktober 2025, ECLI:NL:RBOVE:2025:6024 (*Asfalt Centrale Twente*)

Werkingssfeer plan-mer

Plan-mer-beoordeling

- Artikel 16.36 lid 3 Omgevingswet: plan-mer-beoordeling voor:
 - Plannen voor kleine gebieden op lokaal niveau
 - Kleine wijzigingen
- ABRvS 18 maart 2026, ECLI:NL:RVS:2026:1578 (*Verbindingsweg Milsbeek*)
 - Bevestiging 1% criterium kleine gebiedenregeling
 - Kan worden gesproken van staande jurisprudentie. Zie ook:
 - ABRvS 2 september 2026, ECLI:NL:RVS:2026:4966 (*Bestemmingsplan hotel Corfwater*)
 - ABRvS 21 december 2022, ECLI:NL:RVS:2022:3910 (*bestemmingsplan N65 Vught*)
 - ABRvS 19 maart 2025, ECLI:NL:RVS:2025:1183 (*bestemmingsplan Woonzorgzone Hattem*)

Werkingssfeer project-mer

002

Werkingssfeer project-mer

HvJ EU 24 september 2026, C-151/25, ECLI:EU:C:2026:789 (*F.B. t. Région Wallonne / Viaudret*)

- Een enkele verlenging van een bestaande vergunning is geen 'project' in de zin van de mer-richtlijn
- HvJ EU 29 juli 2019, ECLI:EU:C:2019:622 (*Doel*); besluit tot opnieuw in gebruik nemen van een kerncentrale is project in zin mer-richtlijn vanwege daarvoor noodzakelijke (fysieke) werkzaamheden en maatregelen
- ABRvS 21 augustus 2019, ECLI:NL:RVS:2019:2822 (*Ontgrondingen Heerlen*); ontgrondingsvergunning die niet afwijkt van eerdere (verlopen) vergunning is geen project;
 - Afdeling onderzoekt niet of daarvoor niet toch fysieke werkzaamheden en maatregelen nodig zijn

Werkingssfeer project-mer

Mer- of mer-beoordelingsplicht voor mestvergistingsinstallaties (MVI)?

- Oprichting van een geïntegreerde chemische installatie (GCI), categorie F3, bijlage V Omgevingsbesluit (categorie C.21.6 bijlage bij het Besluit mer): directe mer-plicht

F3 Geïntegreerde chemische installaties, zijnde installaties voor de fabricage op industriële schaal van stoffen door chemische omzetting, waarin verscheidene eenheden naast elkaar bestaan en functioneel met elkaar verbonden zijn, bestemd voor de fabricage van:

Oprichting

Wijziging of uitbreiding

De omgevingsvergunning voor een milieubelastende activiteit

Werkingssfeer project-mer

Mer- of mer-beoordelingsplicht voor mestvergistingsinstallaties?

- ABRvS 27 juli 2022, ECLI:NL:RVS:2022:2157 (*Grubbenvorst*): MVI is GCI als sprake is van:
 - Chemische omzetting;
 - Bestemd voor de fabricage van de in categorie F3 genoemde stoffen
 - Fabricage op industriële schaal
 - Verschillende, functioneel met elkaar verbonden productie-eenheden
- ‘Bestemd voor’-criterium:
 - *“Het college en RMS stellen zich op het standpunt dat de fabricage van mestkorrels en ammoniumsulfaat niet het hoofddoel van de installatie is. Volgens hen is het hoofddoel het verwerken van mest tot loosbaar water en groen gas, en is de installatie dus niet bestemd voor de fabricage van mestkorrels en ammoniumsulfaat. De Afdeling volgt hen hierin niet. Mestkorrels en ammoniumsulfaat zijn immers stoffen die RMS beoogt te fabriceren. Of dat het hoofddoel of een nevendoeel is, is gelet op de tekst van categorie C21.6 niet van belang.” [onderstreping RNMW]*

Werkingssfeer project-mer

Mer- of mer-beoordelingsplicht voor mestvergistingsinstallaties?

- Rechtbanken consistente lijn: mestvergister alleen ‘bestemd voor’ fabricage van meststoffen als nabewerking van het digestaat plaatsvindt
 - Rb Noord-Nederland 9 mei 2025, ECLI:NL:RBNNE:2025:1908
 - Rb Gelderland 27 juni 2025, ECLI:NL:RBGEL:2025:4999
 - Rb Midden-Nederland 5 december 2025, ECLI:NL:RBMNE:2025:6505
 - Rb Oost-Brabant 6 februari 2026, ECLI:NL:RBOBR:2026:856
 - Rb Overijssel 27 maart 2026, ECLI:NL:RBOVE:2026:1618
 - Rb Oost-Brabant 27 maart 2026, ECLI:NL:RBOBR:2026:1965
- Wachten op uitsluitel van de Afdeling in ‘Grubbenvorst 2’

Werkingssfeer en procedure project-mer

Werkingssfeer en procedure project-mer

- ABRvS 2 september 2026, ECLI:NL:RVS:2026:5183 (*Wijziging veehouderij Noardeast-Fryslân*)
- Wijziging veehouderij waarbij geen sprake is van toename aantal dieren binnen inrichting is een wijziging (anderszins) in de zin van de mer-regelgeving (ook onder huidig recht; art. 11.7 lid 4 Ob)
- Oud recht: ontbreken van een aanmeldingsnotitie bij de aanvraag leidt per definitie tot buiten behandeling stellen van de aanvraag; zie ABRvS 17 juni 2026, ECLI:RVS:2026:3496 (*Varkensstallen Reusel-De Mierden*)

Werkingssfeer en procedure project-mer

- O.a. ABRvS 15 april 2026, ECLI:NL:RVS:2026:2079, r.o. 8.2 (*Bestemmingsplan "Bleekvelden Geldrop*): maar als gedurende beroep alsnog een notitie is overgelegd en een mer-beoordelingsbesluit is genomen, kan het gebrek worden gepasseerd of de rechtsgevolgen in stand worden gelaten
- Onder vigore van de Ow is weliswaar ook aangegeven dat wanneer bij de desbetreffende aanvragen om een project-mer-(beoordelings)plichtig besluit ten onrechte geen MER danwel een mer-beoordelingsaanmeldnotitie is overgelegd, de aanvraag buiten behandeling moet worden gelaten. Echter niet eerder dan wanneer de aanvrager in de gelegenheid is gesteld om dit verzuim te helen. Zie art. 16.49 lid 3 Ow.

Reikwijdte/inhoud mer

04

RNMW ADVOCATEN

Reikwijdte/inhoud mer

- ABRvS 26 augustus 2026, ECLI:NL:RVS:2026:5002 (*bestemmingsplan "Verbindingsweg Ladonk-Kapelweg 2022" Boxtel*)
 - Vraag welke alternatieven in een MER redelijkerwijs in beschouwing moeten worden genomen = afhankelijk van de omstandigheden van het geval
 - Pas wanneer met de uitvoering van een bepaald alternatief kan worden beantwoord aan de doelstelling van de initiatiefnemer, kan sprake zijn van een redelijkerwijs in ogenschouw te nemen alternatief
 - Bij een omvangrijk project, waarbij vele varianten een rol kunnen spelen, is een zekere trechtering gedurende het besluitvormingsproces onvermijdelijk en noodzakelijk
- In dezelfde zin: ABRvS 5 augustus 2026, ECLI:NL:RVS:2026:4588 (*PIP Warmteling Rijswijk – Leiden*):
 - Alleen redelijke alternatieven hoeven te worden beschreven in een MER
 - Nieuwe informatie ná keuze voorkeursalternatief maar voor vaststelling besluit moet alsnog worden betrokken bij het besluit
 - Impliciet: na opvolging advies commissie mer nieuw advies commissie mer niet noodzakelijk

Reikwijdte/inhoud mer

- ABRvS 26 augustus 2026, ECLI:NL:RVS:2026:5012 (*Bestemmingsplan Stationsgebied Hoorn*):
 - Bij de mer-beoordeling moet rekening worden gehouden met cumulatie met andere bestaande en/of goedgekeurde projecten (bijlage III mer-richtlijn)
 - Als ruimtelijke procedure voor een plan nog niet gestart is, hoeft daarmee geen rekening te worden gehouden
- ABRvS 11 februari 2026, ECLI:NL:RVS:2026:769, r.o. 11.1 (*Bestemmingsplan Badhuisweg Zaanstad*)
 - In mer-beoordeling niet ingegaan op negatieve effecten van nabij gelegen industrie op in bestemmingsplan voorziene woongebouwen (dat is stedelijk ontwikkelingsproject waarvoor mer-beoordelingsplicht geldt)
 - Volgens de Afdeling terecht omdat dit geen gevolgen van de mer-beoordelingsplichtige activiteit zijn (derhalve geen aanzienlijke milieueffecten)
 - Zie in soortelijke zin ABRvS 16 december 2020, ECLI:NL:RVS:2020:3018 (*Bestemmingsplan Broedershof*)

Reikwijdte/inhoud mer

- Het bevoeg gezag heeft bij een project-mer-beoordelingsbesluit beoordelingsruimte; zie ABRvS 23 juli 2025, ECLI:NL:RVS:2025:3438 (*Varkenshouderij Gemert-Brakel*)
- Voorzorgbeginsel mag (in ieder geval in ruimtelijke besluitvorming) een rol spelen in project-mer-beoordeling, aldus ABRvS 25 juli 2018, ECLI:NL:RVS:2018:2496, r.o. 8 (*Omzetting veehouderij Mill en Sint Hubert*) en ABRvS 23 februari 2022, ECLI:NL:RVS:2022:556 (*Uitbreiden melkgeitenhouderij De Ronde Venen*), r.o. 4.2
- Maar het is volgens Afdeling in beginsel aan het bevoegd gezag om vanwege het voorzorgbeginsel wel of niet tot een MER te besluiten

Reikwijdte/inhoud mer

- Moet er niet een meer prominente en beslissende rol aan het voorzorgbeginsel worden toegekend? Zie HvJ EU 6 maart 2025, C-41/24, ECLI:EU:C:2025:140 (*Ierland/O'Flynn Construction*), punten 41, 47 en 48;

‘Volgens de rechtspraak van het Hof volgt evenwel uit artikel 2, lid 1, van richtlijn 2011/92 dat een MEB [= project-MER; RNMW] moet worden verricht zodra het waarschijnlijk is of er een risico bestaat dat het betrokken project aanzienlijke milieueffecten heeft. Gelet op het voorzorgsbeginsel, dat een van de grondslagen van het beleid van de Unie is om op milieugebied een hoog beschermingsniveau na te streven, tegen de achtergrond van welk beginsel richtlijn 2011/92 moet worden uitgelegd, wordt dit risico geacht te bestaan wanneer op grond van objectieve gegevens niet kan worden uitgesloten dat dit project aanzienlijke milieueffecten kan hebben (...) Ten tweede is, zoals het Hof reeds heeft geoordeeld, de formulering van artikel 2, lid 1, van richtlijn 2011/92 in wezen gelijk aan die van artikel 6, lid 3, van richtlijn 92/43.’

Reikwijdte/inhoud mer

- Mitigerende maatregelen in plan-mer-beoordeling?
- Geen bepaling in Ow en Ob (zoals wel het geval is bij project-mer-beoordeling)
- Maar uit ABRvS 18 maart 2026, ECLI:NL:RVS:2026:1578 (*Bestemmingsplan "Verbindingsweg Milsbeek"*), volgt dat mitigerende maatregelen ook in plan-mer-beoordeling mogen worden betrokken (zij het dat voor N2000-mitigerende maatregel moet worden voldaan aan additionaliteitstoets)

Reikwijdte mer: Scope 3 effecten

05

RNMW ADVOCATEN

Reikwijdte mer: Scope 3 effecten

- Definitie (*Greenhouse Gas Protocol*):

“consequenties van de activiteiten van de entiteit, maar uit bronnen die niet in eigendom zijn of onder controle staan van die entiteit”

- In praktijk discussie: moeten broeikasgasemissies die worden veroorzaakt wanneer olie, na raffinage, wordt verband als brandstof, worden betrokken in de mer-procedure voordat toestemming kan worden gegeven voor winning van de olie?
- Nationaal en Europees recht bevatten hier geen uitdrukkelijke bepalingen over
- Verschillende uitspraken nationale en Europese rechters binnen Europa: ja, scope 3 effecten moeten worden meegenomen in project-mer

Reikwijdte mer: Scope 3 effecten

- UK Supreme Court 20 juni 2024, *R v. Surrey County Council e.a*
 - Majority opinion: scope 3 effecten oliewinning moeten worden meegenomen
 - Verwijzingen naar brede doel en strekking mer-richtlijn en bepalingen mer-richtlijn m.b.t. broeikasgassen en klimaat
- EFTA Court 21 mei 2025, *Norwegian State v. Greenpeace and Nature and Youth Norway (Case E-18/24)*
 - Vergelijkbaar met UK Supreme court: effecten van de verbranding van gewonnen olie moeten meegenomen worden in MER
- EHRM 28 oktober 2025, *Greenpeace Nordic and Others v. Norway*
 - Verwijzing naar uitspraak EFTA court. Artikel 8 EVRM (recht op privéleven) dwingt volgens EHRM tot meenemen Scope 3 effecten in project-MER
- Wachten op uitspraken van de Afdeling of het Hof van Justitie

Verzamelbesluit Omgevingswet lenW milieu 2027

006

RNMW ADVOCATEN

Verzamelbesluit Omgevingswet lenW milieu 2027

- Voorgenomen wetswijziging met aanpassingen aan Omgevingswet en amvb's
- HvJ EU 8 mei 2025, ECLI:EU:C:2025:321 (*SO Gent-arrest*): verplichting tot passende interne scheiding bij mer (artikel 9 bis mer-richtlijn) geldt ook voor mer-beoordeling
- Huidig nationaal recht voorziet hier niet in
- Voorgenomen wijziging Omgevingsbesluit: nieuw lid 2 in art. 11.12 Ob voor passende scheiding bij de mer-beoordelingsbeslissing als het bevoegd gezag zelf initiatiefnemer is
- Mogelijk idee voor praktijk: de mededeling ex art. 16.45 Ow kan worden vormgegeven als aanmeldnotitie; laat de beoordeling daarvan door een andere ambtelijke eenheid verrichten

Verzamelbesluit Omgevingswet lenW milieu 2027

- Huidig artikel 11.8 lid 3 Ob: project-mer-(beoordelings)plicht schuift door van omgevingsplan naar omgevingsvergunningen voor binnenplanse omgevingsplanactiviteiten (OPA's)
- Voorgenomen wijziging art. 11.8 lid 3 Ob: geen project-mer-(beoordelings)plicht meer voor omgevingsvergunningen voor OPA's
- Gevolg: altijd volledige project-mer-(beoordelings)plicht voor omgevingsplannen, ook bij interne vergunningstelsels
- Art. 11.8a Ob (nieuw): overgangsrecht

Dank voor uw aandacht!

Marcel Soppe en Noah Knol

M: 06 – 53268414 en 06 – 25162450

E: m.soppe@rnmw.nl en n.knol@rnmw.nl